

Ikke så ille likevel?

Norske barns generelle orale helse er god, konkluderte professor i barnetannpleie, Audun Attramadal, i en artikkel i Tidende i 2002. Men mens kariessituasjonen hadde vist oppsiktsvekkende nedgang siden 1970-tallet, ga oppgang blant de yngste etter 1997 grunn til bekymring. Denne bekymringen var basert både på tallene fra Den offentlige tannhelsetjenesten og på tilbakemeldinger fra tannhelsepersonell som behandlet barn. Spørsmålet var da: Kan denne antatte økningen i karies skyldes tilfeldige variasjoner eller er den reell? Eller kan den skyldes at tannlegene som samarbeider med tannpleier i stor grad bare ser de barna som har størst kariesrisiko? Eller at endringer i innkallingsintervallene og variasjon i diagnosekriterier over tid har påvirket statistikken?

På denne bakgrunn ble det satt i gang flere undersøkelser, bl.a. én på femåringer i Hedmark og én på 3- og 5-åringer i Oslo (Småtannundersøkelsen). I den førstnevnte, som var en tverrsnittsundersøkelse (Gimmestad og medarbeidere), ble kariesforekomst undersøkt og knyttet til mulige risikofaktorer (nasjonalitet, fluorbruk, medisinerbruk, drikkevaner og tidligere flaskebruk samt foreldrenes utdanningsnivå og mestrings). I den siste blir kariesforekomst og ulike variabler registrert og analysert over tid, og resultatene for kariesforekomst etter to år er publisert i dette nummeret av Tidende (Holst og medarbeidere).

To år er ikke lang tid når det gjelder å trekke konklusjoner om karies og kariesutvikling, selv om karies utvikles raskere i primære enn i permanente tenner. Og selv om de undersøkte utgjør en stor gruppe barn fra ulike miljøer i Oslo, så er resultatene ikke nødvendigvis representative for resten av lan-

det. Likevel er det lovende at det ikke var vesentlige endringer i kariesforekomst og gjennomsnittlig antall dmfs på verken 3- eller 5-åringene i løpet av undersøkelsesperioden. Barn med ikke-vestlig bakgrunn har imidlertid mer karies enn de med vestlig bakgrunn. Disse tallene støttes av en nylig publisert undersøkelse (Haugejorden og Birkeland) som viser at den økte kariesforekomsten på norske 5-åringer nå er reversert.

Fortsatt mangler det undersøkelser som gir sikre opplysninger om kariesforekomsten blant førskolebarn. Risikofaktorene er, ikke overraskende, knyttet til barnas bakgrunn: nasjonalitet, foreldrenes utdanning, tidligere medisinerbruk og drikkevaner. I artiklene om undersøkelsene presiseres det at forbruket av søtsaker, søte leskedrikker og sukret kost for øvrig, kombinert med dårlig tannpuss, liten fluordekning og ikke minst dårlige spisevaner, er faktorer som det er viktig å vektlegge.

Det er altså foreløpig intet nytt under solen når det gjelder kariesprofilakse og barn. Men det som kanskje er nytt for noen, er vår egen rolle i formidlingen av kunnskap. Budskapet til forfatterne av de nevnte artikler er at ekspertrollen, som mange av oss fortsatt innatar, bør byttes ut med veilederrollen. Å samarbeide med dem det gjelder «for å finne ut hvilke av dagliglivets mange små beslutninger, vaner og uvaner som kan føre til potensiell kariesrisiko», kan ha større effekt enn å fortelle folk hva de bør og må gjøre. I en stresset hverdag trenger foreldrene hjelp til å finne praktiske og gjennomførbare løsninger.

Gudrun Sangnes

Foto og design: Mike Mills.

Redaktør:
Gudrun Sangnes

Journalist:
Ellen Beate Dyvi

Redaksjonssekretær:
Kristin Aksnes

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Tor E. Torbjørnsen
Anne Berit Utkilen

ABONNEMENT
Abonnementspris for ikke medlemmer
og andre abonnenter kr 1225,-
Bestilles i NTFs sekretariat.

ANNONSER
Henv. markeds konsulent Eirik Andreassen,
NTFs sekretariat

TELEFON OG ADRESSE
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00, faks 22 55 11 09
E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
<http://www.tannlegetidende.no>

UTGIVER
Den norske tannlegeforening,
www.tannlegeforeningen.no
E-post: tannlegeforeningen@tannlegeforeningen.no

ISSN 0029-2303
Opplag: 5 350
15. nummer per år
Parallellpublisering og trykk: PDC Tangen
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforeningens offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.